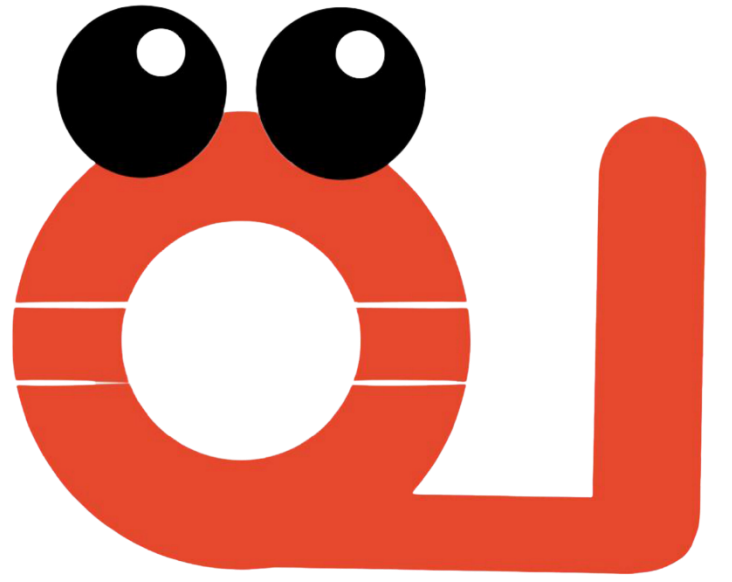

HUKUK
ÖZİŞİK
NOTLAR 1996

MİRAS HUKUKU

BAHAR-FİNAL

0 505 346 19 98

@ozisikhukuknotlar

Bizi Tercih Ettiğin İçin **TEŞEKKÜR EDERİZ**

Bir ara insanları anladığımı
sandım Sonra sandığımı anladım.

Freud

Shopier Mağazamız Üzerinden
2/3/4/6 Taksitle
Alışveriş yapabilirsiniz.

OZISIKHUKUKNOTLAR

İnstagram Üzerinden Bizi Takip Edip
Merak Ettikleriniz Hakkında Soru
Sorabilirsiniz Teşekkür Ederiz. !

SAKLI PAY VE TASARRUF ORANI**SAKLI PAY**

Öncelikle **saklı pay** denilince aklımıza ne geliyor buna bakmalıyız. Bunun ilk olarak eski bir adı var; **Mahfuz hisse**. Hâlâ zaman zaman bu isimle anıldığını görebilirsiniz. Bu sebeple bu bilgi de işinize yarayabilir. Özellikle Yargıtay İtihatlarında hâlâ bu kavramın kullanıldığını görebilirsiniz, aklınızda bulunsun.

Peki, saklı pay nedir? Biz öncelikle ilk dönem miras payını gördük. Şimdi saklı pay aslında miras payının saklanan, korunan kısmıdır. Kim koruyor bunu? Kanun koyucu koruyor. Peki, kanun koyucu buna kime karşı koruyor? **Mirasbırakanın tasarruflarına karşı koruyor.**

Mirasbırakan her zaman ölüme bağlı tasarruflarda bulunarak sizin miras payınızı elinizden alabilir. İşte **saklı pay** dediğimiz şey tam olarak **mirasçılarının miras payının tamamının veya bir kısmının mirasbırakanın tasarruflarına karşı koruma altına alınmasıdır** yani kanun diyor ki sen evet istediğin ölüme bağlı tasarrufu yapabilirsin ama mirasçılarının belli paylarına dokunamazsın, bunlar onların kanundan doğan hakları ve ben bu hakları koruyorum/muhafaza ediyorum. Eğer ki bunlara dokunursan tenkis davası açıp paylarını alabilirler.

Saklı paylar, kanun tarafından koruma altına alınmıştır. Saklı paylar dışında kalan yani mirasbırakanın terekesi üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği kısma biz **tasarruf oranı** diyoruz. Yani 1. kavramımız saklı pay, 2. kavramımız tasarruf oranı. Bu tasarruf oranı içinde mirasbırakan istediği kadar ölüme bağlı tasarruf yapabilir. Diyelim ki tasarruf oranı terekesinin $\frac{1}{2}$ 'si ise $\frac{1}{2}$ 'sini istediği gibi ölüme bağlı tasarrufa harcayabilir, istediği kişiye bırakabilir. Ama tasarruf oranını aştığında, saklı payları ihlal ettiği anda ölüme bağlı tasarrufta işlem kendiliğinden geçersiz olmuyor, mirasçılar gidip tenkis davası açarak örneğin benim saklı payım $\frac{1}{2}$ 'yi ben bunun yarısını almak istiyorum diyebilir. Kısacası

tenkis meselesini bu şekilde özetleyebiliriz.

Burada bir nüans daha vereceğim; **Muris Muvazaası**. Bu dönemin en önemli konusu aslında bu olacak. Çünkü arkadaşlar uygulamaya geçtiğinizde az çok miras ve boşanma davası önünüze gelir.

Uygulamada miras hukukunun en temel iki davası vardır;

1. Tenkis davası
2. Muris Muvazaası

Muris muvazaasını borçlar hukukundan hatırlayacak olursanız, muvazaa kavramı görünüşte yapılan bir işlemdir. Yani ben aslında bir işlem yapmak istemiyorum ama 3. kişileri aldatmak için (genelde mal kaçırmak için olarak bahsederiz) görünüşte bir işlem yapıyorum. Örneğin bazı durumlarda mesela bana icra gelecek, mallarım haczedilecek ama haczedilmesini istemiyorum ve görünüşte devrediyorum. Bu olabilir, muris muvazaasıyla alakası yoktur. Bazı durumlarda ise mesela ben bir çocuğumu hiç sevmiyorum ve öbür çocuklarıma mallarımı bırakmak istiyorum, bu durumda mallarımı gidip örneğin 4 çocuğumun 3'üne bağışlarsam bağışlamalar tenkise tabi olur (bunu daha sonrasında göreceğiz). Bu durumda uygulamada gidip tapuda bunu satış olarak gösteriyorlar. Yani aslında ben çocuklarıma bedelsiz taşınmazlarımı dağıtmak istiyorum ama bağışlarsam diğer çocuk tenkise gidip payını alabileceği için onun tenkis hakkını elinden almak adına bunu tapuda satış olarak gösteriyorum. Yani bunu satmış, bedelini almış ve harcamış/yemişim gibi gösteriyorum. Böylece tenkisten kurtulmaya çalışıyorum. Görünüşte bir satış işlemi var ancak arkasında bir bağış işlemi var. Bununla ilgili kanunda bir düzenleme yok, içtihadı birleştirme kararı var. İçtihadı birleştirme kararları ise aynı kanun gibi bütün yargı organlarını bağlamaktadır. 1974 tarihli bir karar vardır ve hâlâ uygulanmaktadır. 1990'da bu kararın değiştirilmesi için Yargıtay

İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu tekrar toplanmıştır ancak değiştirmeyelim, aynen kalsın demişlerdir.

Miras hukukunda aslında 3 temel mevzuat vardır yani 3 temel görüş vardır. Olayın biraz felsefi tarafına gireceğiz. Bu 3 temel görüş;

1. **Bireyi** koruma görüşü
2. **Aileyi** koruma görüşü
3. **Devleti** ve dolayısıyla **toplumu** koruma görüşü

Bu görüşlerden hangisini seçeceğimiz aslında miras hukukunun sistemine göre belirlememiz gerekiyor. Bildiğiniz üzere miras hukuku sistemi değişiyor.

→ Eğer **bireyi** korumak istersem mirasbırakana diyorum ki sen dilediğin gibi ölüme bağlı tasarruf yapabilirsin çünkü önemli olan senin iraden. Yani mirasbırakan ne istiyorsa o ben müdahale etmiyorum. Anglo-Amerikan sistemi böyledir arkadaşlar. Diyoruz ki mirasbırakan terekisi üzerinde istediği gibi tasarruf edebilir, mirasçılarının korunan bir hakları yoktur. Tamamen bireyin özgür iradesine tanınır, o ne istiyorsa o olur.

→ **Devleti veya toplumu** korumak istiyorsanız bu durumda bireyin miras hakkını olabildiğince azaltırsınız çünkü ben öldükten sonra benim mallarım çocuklarıma kalırsa bu bir eşitsizlik getirir. Çocuklarım hiç kazanmadan bir sürü ev, araba vs sahibi olur ve öbürleri annesinin/babasının parası yok diye fakir kalmaya devam eder. Bu durum toplumsal bir eşitsizlik yaratır. Burada özel mülkiyette miras hakkını olabildiğince azaltırsınız ve ölünün malları doğal olarak devlete kalır gibi bir sistemdir. Sosyalist, komünist rejimlerin bakış açısına sahip bir görüştür. Çok fazla kalmamakla birlikte hâlâ Rusya'da vardır. Rusya'da kural olarak eğer ölüme bağlı tasarruf yapmamışsanız öldüğünüzde mallarınız devlete kalır, buna benzer bir sistem vardır.

→ **Aileyi koruma** ise bireyi ve devleti/toplumu koruma arasında yer almaktadır. Bizim mevcut sistemimiz bu şekildedir. Yani kuralımız mirasçı olarak kimse kalmamışsa son çare devletin mirasçılığıdır, miras devlete kalır. Burada kanun diyor ki ölüme bağlı tasarruf yapabilirsin sana bu hakkı veriyorum (yani bireyi koruma) ama belirli kişilere dokunma. Peki, konun koyucu bu belirli kişileri neye göre belirlemiştir? İşte saklı paylı mirasçılar dediğimiz; altsoy, eş, anne ve baba olmak üzere 3 tane grubumuz vardır. Aile burada küçültülmüştür ve ölüme bağlı tasarruf da yapılabilmektedir. Dolayısıyla diyoruz ki burada bireyi koruma görüşü kuraldır, aileyi koruma da bunun yumuşatılmasını sağlamaktadır. Bireyi koruma görüşü beraberinde tasarruf özgürlüğü getirir yani mirasbırakan kural olarak terekesi üzerinde istediği gibi tasarruf edebilir, aileyi koruma görüşü de buna sınır çizmektedir ve der ki altsoy, eş ve anne/babanın saklı payına dokunamazsın.

Burada 3 tane kavram gördük;

1.Kavramımız: Tasarruf Özgürlüğü→ Mirasbırakanın terekesi üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesidir. Kuralımız budur.

Soru: Peki, mirasbırakan terekesi üzerinde nasıl tasarruf, ne ile tasarruf edebilir?

Cevap: Ölüme bağlı tasarruf ile tasarruf edebilir. Bunlardan birisi vasiyetname diğeri miras sözleşmesidir.

Soru: Peki, mirasbırakan bunu sağlığında yapabilir mi? Yani sağlığında, ölmeden önce ben çocuklarıma evlerimin her birini şimdi size tapuda devredebeyim diyebilir miyim?

Cevap: Evet, diyebilirim. Yani dolayısıyla kural olarak ölüme bağlı tasarruf yapılabileceği gibi bazen sağlararası işlemlerle de yapılabilir.

2.Kavramımız: Saklı Pay→ Saklı pay, mirasbırakanın bazı yasal mirasçılarının miras paylarının, mirasbırakanın tasarruflarına karşı kanunen koruma altına alınmış olan kısmıdır.

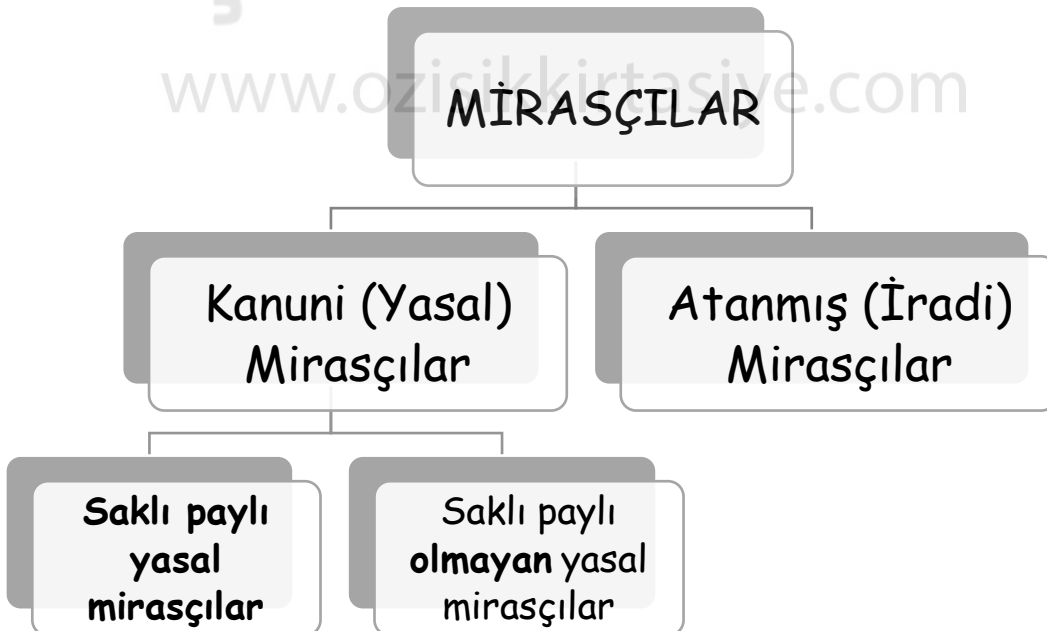
!!! Saklı pay, tasarruf özgürlüğünün sınırını oluşturur.

Soru: Bütün yasal mirasçılar saklı paylı mirasçı mıdır?

Cevap: Hayır, değildir. Anneannenin, babaannenin, dedenin, kuzenin, halanın vs saklı payı yoktur. **Çünkü** kanun koyucu ailenin korunmasını amaçlamıştır yani ailenin içinde kimi görüyorsa onu korumayı amaçlamıştır. Kısacası mirasbırakana en yakın olan kimse, aile denildiğinde aklımıza kim geliyorsa onlar saklı paylı mirasçılardır. Bunlar; **altsoy, sağ kalan eş, anne ve babadır** ve bunların dışındakilerin saklı payı yoktur.

Mirasçılar **kanuni (yasal)** mirasçılar ve **iradi (atanmış)** mirasçılar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kanuni (yasal) mirasçılar ise kendi içerisinde **saklı paylı yasal mirasçılar** ve **saklı paylı olmayan yasal mirasçılar** olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

!!! Atanmış mirasçılar hiçbir zaman saklı payı olmaz.

!!! **Saklı paylı mirasçılar**ın hepsi **kanuni (yasal) mirasçıdır** ancak kanuni (yasal) mirasçılarının hepsi saklı paylı mirasçı değildir. Sadece bazı yasal mirasçılar, saklı paylı mirasçıdır.

Saklı paylı mirasçı, miras payının tamamı ya da bir kısmı mirasbırakanın tasarruflarına karşı kanunen koruma altına alınmış olan yasal mirasçıdır.

Peki, kimler saklı paylı mirasçıdır?

→ **Saklı paylı mirasçılar** aile kavramının içeriğine göre belirlenir. Yani mirasbırakanın en yakını olup, o miras hakkının doğal hakkı olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen kişilerdir. Saklı paylı mirasçılar; **sağ kalan eş, altsoy, anne ve babadır**.

Şu an yürürlükte olan kanunumuza göre saklı paylı mirasçılar bu şekildedir.

Buna bir de kardeş meselesini ekleyerek devam edeceğiz. Şimdi biz, bir kişi öldüğünde mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan kanun metinlerine göre miras dağıtımını gerçekleştiriyoruz, saklı payı veriyoruz vs. Bizim şu anki Türk Medeni Kanunu'muz 1 Ocak 2002 tarihinde yayımlandı. Dolayısıyla mirasbırakan 31 Aralık 2001 tarihinde ölmüşse 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'ni uygulamamız gerekmektedir.

TMK m.506

Saklı pay aşağıdaki oranlardan ibarettir:

1. Altsoy için yasal miras payının yarısı,
2. Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri,
4. Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü.

Not: TMK m.506 bend 3, **10 Mayıs 2007** tarihinde mülga edilmiştir. Kanunda yer alan 4 Mayıs 2007 tarihi kafanızı karıştırmamasın. Bu sebeple 10 Mayıs 2007 tarihinden öncesinde kardeşin saklı payı vardır. Dolayısıyla önünüze gelen bir dosyada ölüm tarihine bakacaksınız ve 10 Mayıs 2007 tarihinden önce ölen bir mirasbırakan varsa kardeşin saklı paylı olduğunu kabul edeceksiniz. Ancak 10 Mayıs 2007 ve sonrasında bir mirasbırakan söz konusu ise kardeşin saklı payının olmadığını düşünerek işlem yapmanız gerekecektir.

!!! Mirasbırakanın ne zaman öldüğüne ve mirasbırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan kanuna dikkat ediniz.

!!! Saklı payı bir oran şeklinde aklınızda tutmayın. **Saklı pay dağılan miras payının bir oranıdır.** Saklı paylı miras payını bulabilmek için öncelikle her zaman miras payını bulacaksınız. Ardından o miras payının belirli bir oranı saklı paydır. Dolayısıyla saklı pay, miras payı çarpı orandır.

$$SP = \text{Miras Payı} \times \text{Oran}$$

Not: 1 Ocak 2023 tarihi ile İsviçre'de miras hukukunda değişikliğe gidilmiş ve anne/babanın saklı payı tamamen kaldırılmıştır.

→ **Sağ kalan eş** için altsoy (1.zümre) veya ana/baba zümresi (2. zümre) yani eş 1. ve 1. zümreye mirasçı olursa saklı payı **yasal miras payının tamamıdır**. Yani eş 1. zümrede $\frac{1}{4}$ ile mirasçı olduğu için dolayısıyla $\frac{1}{4}$ 'ün tamamı saklı payıdır. Eş 2. zümrede $\frac{1}{2}$ miras payına sahip olduğundan bunun tamamı saklı paylı mirastır. Diğer hâllerde yani sağ kalan eş ya 3. zümreyle mirasçı olduysa ya da eş tek başına mirasçı olduysa kendi **miras payının $\frac{3}{4}$ 'ü saklı paydır**. Yani eş tek kaldıysa miras payı tamamı olacağından $\frac{3}{4}$ 'ü saklı paydır, eş 3. zümre ile mirasçı olduğunda $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ 'ten 9/16'sı saklı payıdır.

Örnek Tablo Çizimi

	Miras payı	Saklı Pay
E	1/4	1/4
A	3/8	3/16
B	3/8	3/16

!!! Eğer mirasbırakan 10 Mayıs 2007'den önce ölmüş ise kardeşin saklı payından söz konusu olmaktadır. Bu durumda kardeşin saklı payı mirasçının 1/8'i oranındadır.

TASARRUF ORANI

Tasarruf oranı: Saklı paylı mirasçıların saklı payı dışında kalan, mirasbırakanın mal varlığının, üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği kısma tasarruf oranı adı verilir.

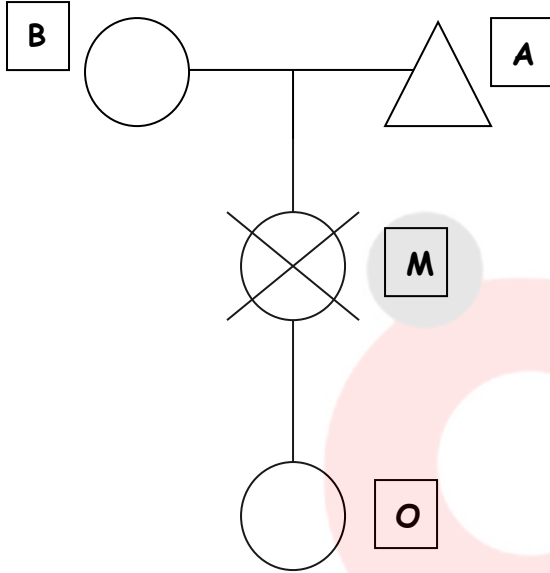
!!! Tasarruf oranı adı üzerinde bir **orandır**.

Saklı paylar nasıl mirasbırakanın dokunamayacağı kısma yani üzerinde tasarruf edemeyeceği kısma tasarruf oranı da üzerinde tasarruf edebileceği kısımdır. Bu durumda biz tasarruf oranını, saklı payları tek tek bulup, ardından bütün mirasçılarının saklı paylarını toplayıp bunların dışında kalan kısım olarak bulabiliriz.

Yani **tasarruf oranı = 1 - saklı paylar toplamı**.

ÖRNEKLER

1: Mirasbırakan öldüğünde geride sadece mirasbırakan M'nin oğlu O, M'nin annesi A ve M'nin babası B kalmıştır. . M'nin mirasçılarının yasal miras paylarını, saklı payları ve M'nin tasarruf oranını hesaplayınız.

Burada öncelikle zümre sistemini hesaplamamız gerekmektedir.

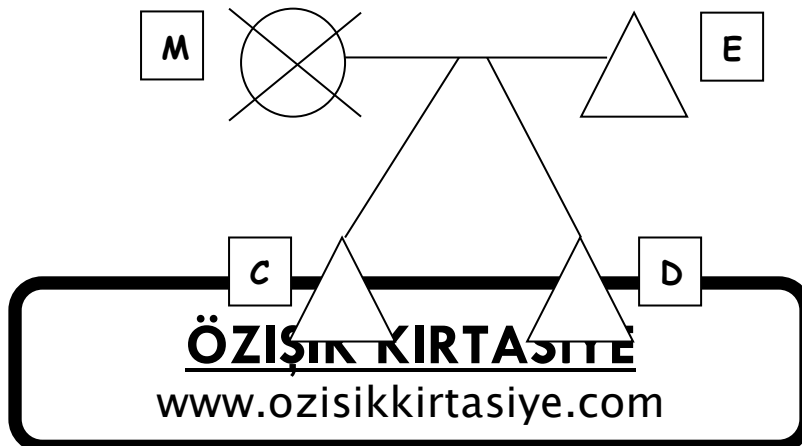
Olayımızda 1. zümre olarak M'nin altsoyu olan O bulunduğundan yani mirasçı bulunduğundan 2. zümreye bakılmaz ve A ile B, M'ye mirasçı olamaz.

O'nun miras payı 1'dir. Saklı payı ise 506. maddenin 1. bendi gereğince $1 \times \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ 'dir.

	Miras payı	Saklı Pay
O	1	$\frac{1}{2}$

Tasarruf oranına geldiğimizde ise tasarruf oranı, 1-saklı pay oranıdır. Olayımızda saklı pay oranı $\frac{1}{2}$ olduğu için $1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ tasarruf oranıdır.

2: M öldüğünde geride eşi E, M'nin kızları C ve D kalmıştır. M'nin mirasçılarının yasal miras paylarını, saklı payları ve M'nin tasarruf oranını hesaplayınız.

Miras Payı

Öncelikle zümre sisteminin temel ilkelerine dönmemiz gerekmektedir. 1. zümrede mirasçı varsa zaten 1. zümre mirası alır ve olayımızda da 2. zümre bulunmamaktadır. Dolayısıyla hem 1. zümrede mirasçımız olduğu için hem de sağ kalan eş olduğu için eş, 1. zümre ile birlikte mirasçı olur.

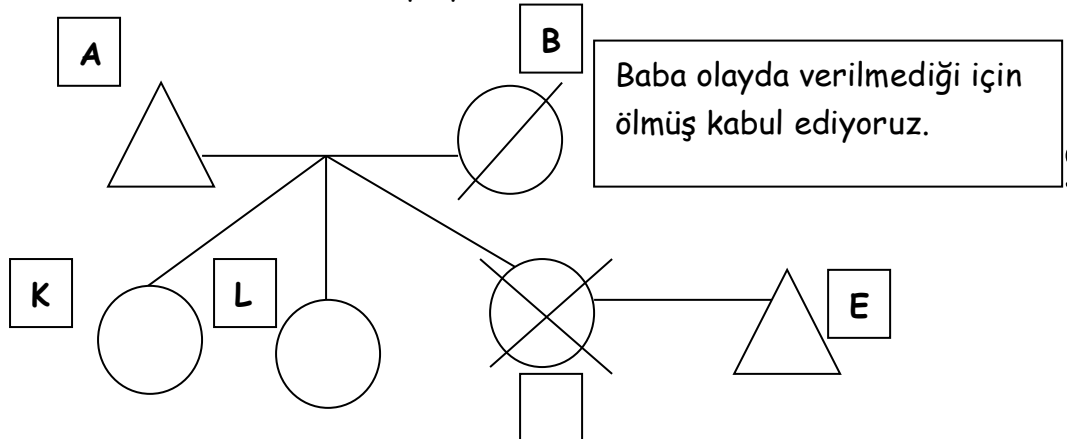
	Miras payı	Saklı Pay
E	1/4	1/4
C	3/8	3/16
D	3/8	3/16

Eşin saklı payı 1. ve 2. zümre ile birlikte mirasçı olduğunda miras payının tamamı, 3. zümre ile veya tek başına mirasçı olduğunda miras payının $\frac{3}{4}$ 'üdür. Olayımızda eş 1. zümre ile birlikte mirasçı olduğu için 506. maddenin 4. bendi gereğince saklı pay yasal miras payının tamamıdır yani $\frac{1}{4}$ 'tür.

Altsoyun saklı payı ise 506. maddenin 1. bendi gereğince saklı pay, miras paylarının yarısıdır. $3/8 \div 2 = 3/16$.

Tasarruf oranı ise 1-saklı paylarının toplamıdır. $1 - (1/4 + 3/16 + 3/16) = 3/8$. Yani M, terekesinin 3/8'i üzerinde ölüme bağlı tasarruf yapabilmektedir.

3/A: M, 11 Mayıs 2007 tarihinde ölmüştür. Geride M'nin eşi E, M'nin annesi A ve M'nin erkek kardeşleri K ve L kalmıştır. M'nin mirasçılarının yasal miras paylarını, saklı payları ve M'nin tasarruf oranını hesaplayınız.

Notun Devamı İçin ...

ozisikhukuknotlar ▾

72
gönderi

9.897
takipçi

2.398
takip

☆ ÖZİŞİK KIRTASIYE ☆
Hukuk Hizmeti
⚖️ **Hukuk Fakültesi Ders Notları Bilgi & Sipariş** ⚖️
💎 DM & Whatsapp 💎
🔴🔴 **Shopier Magaza Siparis Linki** 🔴🔴
🔗 shopier.com/Ozisikkirtasiye

**DERS NOTLARINI
SİPARİŞİ İÇİN
ULAŞABİLİRSİNİZ**